

ผลการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัด และออมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ¹

Results of Implementing Activities on Promoting Economical and Saving
Attitude and Behavior of Undergraduate Students of
Srinakharinwirot University

หทัยรัตน์ มาประณีต*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ก่อนและหลังดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออม และศึกษาแนวทางการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออมให้แก่นิสิต กลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คือ นิสิตชั้นปีที่ 3 จำนวน 28 คน ที่เรียนในคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในปีการศึกษา 2551 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามและกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัด และออม

ผลการเปรียบเทียบพบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติการประหยัด พฤติกรรมการประหยัดและพฤติกรรมการออมของนิสิตภายหลังการสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติการประหยัด พฤติกรรมการประหยัดและพฤติกรรมการออมก่อนการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการประเมินการจัดกิจกรรมของนิสิตได้แนวทางการสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออมดังนี้ (1) ควรเพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมการประหยัดและออมมากกว่านี้ เช่น การบรรยายด้านวิธีการวางแผนการใช้จ่ายเงินและการออมโดยวิทยากร และการฝึกทำบัญชีรายรับรายจ่าย (2) ควรจัดกิจกรรมบ่อยครั้งและอย่างต่อเนื่อง และ (3) ควรเพิ่มระยะเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมแต่ละครั้งให้มากขึ้น

Abstract

The purposes of this study were to compare economical and saving attitude and behavior of undergraduate students of Srinakharinwirot University before and after implementing activities and to seek economical and saving plans for these students.

¹ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้คณะสังคมศาสตร์ ประจำปี 2551

และนำเสนอภาคโปสเตอร์ในงานประชุมศรีนครินทรวิโรฒวิชาการครั้งที่ 4 วันที่ 29-30 มกราคม 2553 ณ อาคารวิจัยและการศึกษาต่อเนื่องฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

* อาจารย์ ดร. ประจำภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Twenty-eight of third-year students of the Faculty of Social Science in the 2007 academic year were the purposive sample of this study. The instruments in this study comprised of a questionnaire and activities promoting economical and saving attitude and behavior for the students.

The study found that, though there was no statistically significant difference at the .05 level, the means of economical attitude, economic behavior, and saving behavior after implementing the activities was higher than that of the economic attitude and behavior and saving behavior before the implementation.

The evaluations of the activities led to the following guide-lines: (1) more activities promoting economical and saving attitude and behavior such as lecturing financial and saving plans and writing an income-expense account, (2) organizing these activities more frequently and continuously, and (3) arranging more time to participate in these activities.

บทนำ

การรณรงค์ส่งเสริมการประหยัดและการออมของหน่วยงานภาครัฐเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นเวลามากกว่า 10 ปีหลังจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ. 2540 เพื่อปลูกฝังนิสัยการวางแผนการใช้จ่ายอย่างประหยัดและรักการออมในทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียน นิสิตนักศึกษา กลุ่มสตรีและแม่บ้าน กลุ่มวัยทำงาน และประชาชนทั่วไป และเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการออมให้ทุกคนตระหนักถึงความสำคัญของการประหยัดและการออมจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน รวมถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายให้คนไทยทุกคนมีความซื่อสัตย์สุจริต รู้จักรับผิดชอบชีวิต มีระเบียบวินัย ประหยัด อุดหนุน มีจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และมีสุขภาพแข็งแรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545) แต่ด้วยกระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยมที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการใช้จ่ายของวัยรุ่นโดยเฉพาะนิสิตนักศึกษา จึงไม่น่าแปลกใจที่วัยรุ่นจะนำเงินไปซื้อสิ่งของฟุ่มเฟือย ยี่ห้อดัง ราคาแพง ดำรงชีวิตที่ฟุ้งเฟ้อซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนนี้เฉลี่ยประมาณ 3,000 บาทต่อเดือน อันจะส่งผลกระทบต่อการจัดสรรเงินค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ค่าเดินทาง ค่าอาหาร ค่าอุปกรณ์การเรียน และค่าเสื้อผ้าของนิสิตนักศึกษาได้ถ้าวัยรุ่นมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด จะมีค่าเช่าที่อยู่อาศัยเพิ่มเติมขึ้น การมีค่าใช้จ่ายสูงจะสร้างความลำบากให้แก่บิดามารดา เพราะว่ารายได้ส่วนใหญ่ของวัยรุ่นมาจากรายได้ของบิดามารดานั่นเอง (กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. 2549: ออนไลน์) ด้วยเหตุนี้ วัยรุ่นโดยเฉพาะนิสิตนักศึกษา ควรตระหนักถึงความเหน็ดเหนื่อยของบิดามารดาและความพอเพียงในการดำรงชีวิต โดยเริ่มจากการประหยัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และเริ่มออมเงินอย่างน้อยร้อยละ 10 ของรายได้ที่ได้รับจากบิดามารดาในแต่ละเดือน อันจะช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่าย มีเงินใช้ในยามฉุกเฉิน และสร้างรากฐานสู่ความมั่นคงทางการเงินของตนเองในอนาคตได้

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออมให้แก่บัณฑิต ซึ่งจะส่งผลให้นักศึกษามีวิจรรณญาณ เหตุผล และพฤติกรรมการใช้เงินอย่างมีเหมาะสม จนมีเหลือเก็บออมได้อีก จึงต้องการศึกษาวิจัย “ผลการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ” เพื่อพัฒนานิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒให้มีพฤติกรรมประหยัด อดออม ตลอดจนมีการนำผลการดำเนินกิจกรรมไปขยายผลกับบัณฑิตในวงกว้างมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถเสริมสร้างให้นักศึกษามีทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและอดออม ส่งถึงการบรรลุผลตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒก่อนและหลังดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออม
2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออมของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

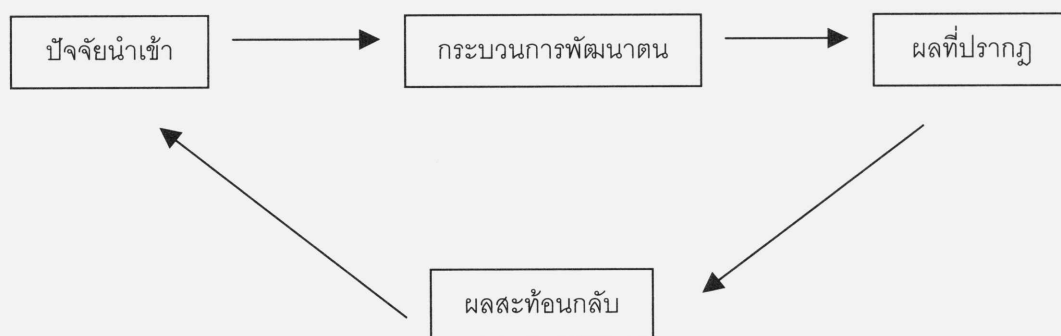
1. แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

คำว่า ทัศนคติ มาจากภาษาละตินว่า Aptus แปลว่า ใฝ่เยี่ยง ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Attitude โดยเฮอริเบิร์ต สเปนเซอร์ (Herbert Spencer) แปลว่า ท่าทีที่แสดงออกของมนุษย์ (จงลักษณะ คองแส. 2546: 30) ความรู้สึกของบุคคลหนึ่งต่อบุคคลอื่นหรือสิ่งของ ไม่ว่าจะไปในทางดีหรือไม่ดี ชอบหรือไม่ชอบรักหรือเกลียด สนับสนุนหรือต่อต้าน ซึ่งความรู้สึกนี้เกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ของบุคคลนั้น และอาจส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมต่อบุคคลอื่น หรือสิ่งต่างๆ ทัศนคติประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) ด้านความคิดหรือความเชื่อ (Cognitive Component) คือ การที่บุคคลมีความคิดหรือความเชื่อต่อสิ่งต่าง ๆ (2) ด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ ดีหรือไม่ดีของบุคคลต่อสิ่งต่างๆ และ (3) ด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง แนวโน้มในการแสดงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ต่อสิ่งนั้น เป็นการวัดลักษณะทางจิตใจหรือเจตนาที่จะกระทำหรือมุ่งกระทำพฤติกรรมนั้น (สิทธิโชค วรานุสันติกุล. 2546: 122) การเปลี่ยนแปลงทัศนคติจำเป็นต้องเกิดขึ้นในองค์ประกอบใดองค์ประกอบ หนึ่งหรือทั้ง 3 องค์ประกอบ โดยอาศัย 4 ปัจจัยของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ได้แก่ (1) ผู้ส่งสาร (2) ข่าวสาร (3) วิธีการส่งสาร และ (4) ผู้รับข่าวสาร (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. 2549) ดังเช่นงานวิจัยของ กุลิสรา กฤติวรกาญจน์ (2549) ที่ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมออมในเยาวชนโดยใช้วิธีการสื่อสารเพื่อการพัฒนา: กรณีศึกษาเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อประเมินผลพฤติกรรมที่ต้องการจะออมเงิน ของเยาวชนจากการใช้กลวิธีสื่อสารเพื่อการพัฒนา ผลการวิจัยพบว่ากลุ่ม

ทดลองมีความรู้ความเข้าใจ เจตคติเรื่องการออม และความตั้งใจที่จะใช้จ่ายและเก็บออมเงินมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. แนวคิดกระบวนการพัฒนาตามความคิดเชิงระบบ (Systematic Thinking Approach)

การวิจัยนี้ใช้แนวคิดกระบวนการพัฒนาตามความคิดเชิงระบบ (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2545) เป็นการนำทฤษฎีระบบมาปรับใช้ในกระบวนการพัฒนาตน ว่าเป็นหลักระเบียบวิธีการวิจัยและการพัฒนา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน (ดังภาพประกอบ 1) ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กระบวนการพัฒนาตนตามแนวคิดเชิงระบบ
ที่มา: สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2545).

1. **ปัจจัยนำเข้า (Input)** ได้แก่ ปัญหาหรือแนวทางการพัฒนาของตัวบุคคลที่จะได้รับการพัฒนา รวมทั้งปัจจัยที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาตน ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยส่วนบุคคล เช่น สภาพร่างกาย สภาพจิตใจ สติปัญญาและความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ ทักษะสติ และความสนใจส่วนบุคคล เป็นต้น และปัจจัยภายนอก อาทิ สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจ และสภาพการเมืองการปกครอง มีผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประหยัดและออมจากปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตนักศึกษาพบว่า นิสิตนักศึกษาประสบปัญหาการวางแผนการใช้จ่ายและไม่สามารถมีเงินเก็บออมได้ เช่น หทัยรัตน์ มาประณีต (2549) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเงินเหลือเก็บบ้าง แต่ต้องขอเพิ่มจากพ่อแม่หากเงินไม่พอใช้จ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉรา ผ่องอุดม (2546) ที่ศึกษาพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ประมาณหนึ่งในสามของนิสิตกลุ่มตัวอย่างมีเงินเหลือเก็บเป็นบางเดือน เมื่อไม่พอใช้จ่ายจะขอเงินเพิ่มเติมจากบิดามารดา คล้ายคลึงกับผลการวิจัยของกวิณวุฒิ กลั่นไพฑูริย์ (2546) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนครพบว่า นักศึกษามักวางแผนการใช้จ่ายเงินให้พอดีกับรายรับ โดยไม่ได้คิดถึงการแบ่งเงินส่วนหนึ่งมาเป็นเงินออมก่อน และงานวิจัยของกุลิสรา กฤตวรกาญจน์ (2549) ที่ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมการออมในเยาวชนระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธีการสื่อสารเพื่อการพัฒนาพบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งไม่มีการวางแผนการใช้จ่ายและการออมเงิน และไม่เคยจัดสรรเงิน

เพื่อการออมก่อนที่จะใช้จ่าย สำหรับผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายนอกที่ส่งผลถึงการออมเงิน อาทิ สิทธิพงศ์ พรหมทอง (2543) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลจากโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในประเทศไทยปี พ.ศ. 2541 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า รายได้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการกำหนดการออม ครอบครัวที่มีรายได้สูงกว่าที่การออมสูงกว่าครอบครัวที่มีรายได้น้อย และครอบครัวที่มีหนี้สินมากจะออมเงินได้น้อยกว่าครอบครัวที่มีหนี้สินต่ำ ดังนั้น งานวิจัยนี้ได้เน้นถึงความสำคัญของการส่งเสริมการให้ความรู้และสร้างความตระหนักทางการเงินให้แก่เงินสด อันจะส่งผลให้เกิด วิจารณ์ญาณและพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินอย่างเหมาะสมจนมีเงินเหลือเก็บออมได้

2. กระบวนการ (Process) ได้แก่ วิธีการหรือนวัตกรรมต่างๆ ที่ใช้ปฏิบัติจริงในกระบวนการพัฒนาตามขั้นตอน ให้สอดคล้องกับปัญหาหรือแนวทางในการพัฒนาต้นเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น งานวิจัยของกุลิศรา กฤตวรกาญจน์ (2549) ที่ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมการออมในเยาวชนระดับอาชีวศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธีการสื่อสารเพื่อการพัฒนาได้แก่การบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการและบริหารการเงินจากวิทยากรภายนอก การจัดกิจกรรมและแบบฝึกหัดประกอบบรรยาย การทัศนศึกษาธนาคารแห่งประเทศไทยสาขาภาคเหนือ การขอความร่วมมือจากโรงเรียนเพื่อดำเนินการให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้จ่ายและการออมอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจ เจตคติเรื่องการออม และความตั้งใจที่จะใช้จ่ายและเก็บออมเงินมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของสำเนียง พิมปัดชา (2548) ศึกษาการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรมด้านการประหยัดทรัพย์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านสวนดงพัฒนา อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 วงรอบ รูปแบบกิจกรรมประกอบด้วย การจัดอบรม การศึกษาดูงาน การจัดตั้งเครือข่าย การสะสมและเผยแพร่ผลงาน และการประชาสัมพันธ์สอดแทรกเนื้อหาความสำคัญของการดำเนินงานเพื่อสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมด้านการประหยัดทรัพย์ในโรงเรียน ผลการศึกษาในวงรอบที่ 1 นักเรียนมีความตระหนักด้านการประหยัดทรัพย์ในระดับปานกลาง ในวงรอบที่ 2 ได้เพิ่มความถี่ในการดำเนินกิจกรรมประชาสัมพันธ์มากขึ้นส่งผลให้นักเรียนมีความตระหนักด้านการประหยัดทรัพย์ในระดับดี ซึ่งในงานวิจัยนี้ได้ดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออมจำนวน 3 กิจกรรม โดยจะกล่าวละเอียดในส่วนวิธีการวิจัยต่อไป

3. ผลที่ปรากฏ (Output) คือ ผลลัพธ์จากการวัดและการประเมินการปฏิบัติจริงต่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาต้นว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ งานวิจัยนี้จะวัดจากความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออมก่อนและหลังดำเนินกิจกรรมฯ

4. ผลสะท้อนกลับ (Feedback) เป็นการนำผลประเมินการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาต้นที่ประสบผลสำเร็จมาเป็นแนวทางในการวางแผนปฏิบัติต่อเนื่องกัน แต่หากการประเมินไม่ได้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะต้องมีการสะท้อนข้อมูลกลับไปยังปัจจัยนำเข้า เพื่อสำรวจและศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อมาสร้างหรือนำวิธีการหรือนวัตกรรมใหม่ เพื่อใช้ปฏิบัติต่อไป จนได้ผลปรากฏที่บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้

สมมติฐานการวิจัย

1. นิสิตมีทัศนคติต่อการประหยัด ภายหลังสูงกว่าก่อนการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออม
2. นิสิตมีพฤติกรรมการประหยัดภายหลังสูงกว่าก่อนการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติ และพฤติกรรมการประหยัดและออม
3. นิสิตมีทัศนคติต่อการออมภายหลังสูงกว่าก่อนการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออม
4. นิสิตมีพฤติกรรมการออมภายหลังสูงกว่าก่อนการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **แบบแผนการวิจัย** เพื่อศึกษาผลการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออมของนิสิต เปรียบเทียบก่อนและหลัง ใช้แบบแผนหนึ่งกลุ่มวัดก่อน-หลัง (One Group Pretest-Posttest Design)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยนี้ คือ นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่วนกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คือ นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต วิชาเอกการพัฒนาชุมชนเมืองชั้นปีที่ 3 คณะสังคมศาสตร์ จำนวน 28 คน แบ่งเป็นหญิง 13 คน และชาย 15 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 เพื่อสะดวกต่อการดำเนินและติดตามผลของกิจกรรมฯ อย่างต่อเนื่อง

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยมีลักษณะเป็นแบบสอบถามที่มาจากการประมวลเอกสาร ที่เกี่ยวข้องต่อนั้นนำมาทดลองใช้กับนิสิตกลุ่มใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตที่เรียนรายวิชา สค101 สังคมวิทยาเบื้องต้น ในภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 50 คน นำมาหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มี 4 แบบวัด ได้แก่ (1) แบบวัดทัศนคติต่อการประหยัดของจงลักษณ์ คงแสง (2546) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .77 (2) แบบวัดพฤติกรรมการประหยัดของมณูญ ภูขลิบเงิน (2547) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .61 (3) แบบวัดทัศนคติต่อการออมของกุลิสรา กฤตวรกาญจน์ (2549) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .89 และ (4) แบบวัดพฤติกรรมการออมของอัจฉรา ผ่องอุดม (2546) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .73

4. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออม

4.1 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบเครื่องมือวิจัยในวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2551 เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ไว้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบกับภายหลังดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรม การประหยัดและออม

4.2 ดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออมใน

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงกันยายน 2551 โดยแบ่งออกเป็น 3 ครั้ง ดังนี้

4.2.1 กิจกรรมครั้งที่ 1 การดำเนินโครงการส่งเสริมการประหยัดและการออมเพื่อชีวิตพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากศูนย์บริหารเงินออมครอบครัวกรุงเทพมหานครในวันที่ 11 มิถุนายน 2551 ระหว่างเวลา 10.00 น. - 15.00 น. ณ โถง ชั้น 1 คณะสังคมศาสตร์ โดยมีกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ (1) การจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแจกเอกสารคู่มือชีวิตพอเพียง ตามแนวพระราชดำริ (2) การบริการตรวจสอบสุขภาพทางการเงิน (3) การตอบคำถามเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการออม และ (4) การเขียนความคิดเห็นในหัวข้อ “เปลี่ยน 1 อย่าง สร้างนิสัยประหยัดและอดออม”

4.2.2 กิจกรรมครั้งที่ 2 การบรรยายโดยวิทยากรจากศูนย์บริหารเงินออมครอบครัวกรุงเทพมหานครเรื่อง “การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ อันผันผวนของไทย: การประหยัดและการออมทรัพย์เพื่ออนาคต” ในวันที่ 16 กรกฎาคม 2551 ระหว่างเวลา 10.00 น. - 12.00 น. ณ ห้อง 708 คณะสังคมศาสตร์ ซึ่งกิจกรรมย่อยประกอบด้วย (1) การบรรยายถึงความสำคัญของการประหยัด การบริหารและการออมเงิน (2) การทดสอบสุขภาพทางการเงินของนิสิต (3) การฝึกทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และ (4) การตอบคำถามเกี่ยวกับการบริหารและการออมเงิน

4.2.3 กิจกรรมครั้งที่ 3 การอ่านวิเคราะห์เรื่องสั้นระหว่างวันที่ 3-10 กันยายน 2551 จากหนังสือรู้เก็บ รู้ใช้ เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นระดับมัธยมและอุดมศึกษา ที่ได้รับรางวัลในโครงการส่งเสริมวัฒนธรรมการออมและการลงทุนของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยให้นิสิตเลือกเรื่องสั้นระดับอุดมศึกษาที่ตนเองสนใจมา 1 เรื่อง แล้วตอบคำถามแบบปลายเปิดจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ (1) ข้อคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องสั้น และ (2) ความเป็นไปได้ที่จะนำข้อคิดเหล่านี้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4.3 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบเครื่องมือวิจัยชุดเดียวกันกับก่อนดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมกรรมการประหยัดและออมในวันที่ 17 กันยายน 2551 นำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบกับก่อนดำเนินกิจกรรมฯ

สรุปผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 20 ปี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 7,081 บาท โดยมีรายได้ต่ำสุดต่อเดือนคือ 2,400 บาท และรายได้สูงสุดต่อเดือนคือ 20,000 บาท สำหรับรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 5,957 บาท โดยมีรายจ่ายต่ำสุดต่อเดือนคือ 1,000 บาท และรายได้สูงสุดต่อเดือนคือ 10,000 บาท

2. ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติการประหยัด และพฤติกรรมกรรมการประหยัด ($\bar{X} = 50.75$, $SD = 4.10$), ($\bar{X} = 36.57$, $SD = 5.39$) ของนิสิตภายหลังการสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติและพฤติกรรมกรรมการประหยัด ($\bar{X} = 49.25$, $SD = 5.78$), ($\bar{X} = 36.39$, $SD = 4.19$)

ก่อนการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออมของกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการดำเนินกิจกรรมฯ

ทัศนคติและพฤติกรรม	n	$\bar{X}$	SD	t
1. ทัศนคติการประหยัด	28			-1.23
คะแนนก่อน		49.25	5.78	
คะแนนหลัง		50.75	4.10	
2. พฤติกรรมการประหยัด	28			-.12
คะแนนก่อน		36.39	4.19	
คะแนนหลัง		36.57	5.39	
3. ทัศนคติการออม	28			1.19
คะแนนก่อน		61.71	4.65	
คะแนนหลัง		59.82	5.20	
4. พฤติกรรมการออม	28			-.60
คะแนนก่อน		48.53	7.21	
คะแนนหลัง		49.82	7.40	

*p< .05

3. จากตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออม ($\bar{X}$ = 49.82, SD = 7.40) ของนิสิตภายหลังการสูงกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการออม ($\bar{X}$ = 48.53, SD = 7.21) ก่อนการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมพฤติกรรมการออม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. แนวทางในการจัดกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออม มีดังนี้

4.1 เพิ่มกิจกรรมสร้างเสริมการประหยัดและออมให้มากขึ้น โดยจะเพิ่มกิจกรรมการศึกษาดูงานนอกสถานที่ เช่น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย และศูนย์การบริหารเงินออมครอบครัวในเขตต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานคร

4.2 จัดกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติ และพฤติกรรมการประหยัดและออมในมหาวิทยาลัยเป็นประจำและต่อเนื่อง

4.3 เชิญวิทยากรจากสถาบันการเงินต่างๆ เพื่ออธิบายข้อดีของการวางแผนการเงินการออม และช่องทางการออมเงินที่ได้ผลประโยชน์สูง

4.4 สนับสนุนให้นิสิตริเริ่มจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการประหยัดและออมด้วยตนเอง เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมการหัดคิดและหัดทำ จะเกิดความภาคภูมิใจและส่งผลถึงทัศนคติและพฤติกรรม การประหยัดและออมอย่างยั่งยืน

การอภิปรายผล

1. ในงานวิจัยนี้ กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 20-21 ปี แต่มีรายได้ที่แตกต่างกันเป็นอย่างมาก โดยมีรายได้ต่ำสุดต่อเดือน คือ 2,400 บาท และรายได้สูงสุดต่อเดือน คือ 20,000 บาท ซึ่งอาจส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้น้อยไม่สามารถออมเงินได้ สำหรับนิสิตที่มีรายได้สูงอาจไม่เล็งเห็นความจำเป็นของการประหยัดและออม จากงานวิจัยของแอนนา เจริญรุ่งสกล (2549) เกี่ยวกับการประเมินโครงการเสริมสร้างและพัฒนาค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการในโรงเรียนเทคนิคภูพาน ระบุถึงพบว่า ผลการดำเนินโครงการด้านการประหยัดและออมค่อนข้างน้อย ด้วยเหตุผลที่นักเรียนยังอยู่ในวัยรุ่น ซึ่งชอบการแต่งตัว การซื้อของตามความต้องการของตนเองและเป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ

2. การปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม ที่ประสบผลสำเร็จได้จะต้องเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในงานวิจัยนี้ คือ นิสิต เพราะการมีส่วนร่วมแสดงถึง การเข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรมของบุคคลหรือกลุ่มคนอย่างสมัครใจ โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการริเริ่ม การวางแผน การดำเนินกิจกรรม การประเมินผล อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลหรือกลุ่มคนนั้น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของนักเรียนนักศึกษาเช่น งานวิจัยของกมลจิน จันทะพอน (2548) ศึกษาการพัฒนาการดำเนินกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาด้านเสริมสร้างควมมีวินัยในตนเองของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิโดยการใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 วงรอบ ประกอบด้วยการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกต และการสะท้อนผล ระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนสิงหาคม 2546 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพจำนวน 1,020 คน ซึ่งในวงรอบที่ 1 ดำเนินการโดยใช้กลยุทธ์การเสริมสร้างการทำงานเป็นทีม กลยุทธ์สร้างแรงจูงใจส่งเสริมการอ่าน และกลยุทธ์ขบวนการกลุ่มในการจัดกิจกรรมชมรม เมื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาวงรอบที่ 1 และรอบที่ 2 พบว่าในวงรอบที่ 2 นักเรียนนักศึกษามีความตระหนักเกี่ยวกับควมมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้นจากวงรอบที่ 1 นอกจากนี้ งานวิจัยด้านการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปวัฒนธรรมยังแสดงให้เห็นถึงผลสำเร็จของการมีส่วนร่วม อาทิ นพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ (2548) ที่ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมศักยภาพของผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปกรรมท้องถิ่น อำเภอพระนครศรีอยุธยา กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้นำชุมชนทุกชุมชนในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่แบบเจาะจง การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนการดำเนินการพบว่า ผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปกรรมท้องถิ่นค่อนข้างน้อย ระยะดำเนินการ พบว่า ผู้นำชุมชนได้เริ่มให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปกรรมท้องถิ่น และระยะหลังดำเนินการพบว่า ผู้นำชุมชนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปดำเนินการจัดทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนา ศิลปกรรมท้องถิ่นเพื่อเสนอของบประมาณจากเทศบาลนครนครศรีอยุธยา

3. ความรู้ที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมสร้างเสริมทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออมเป็นความรู้ทางวิชาการ ไม่ใช่ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ ซึ่งหากจัดความรู้ประสบการณ์จากผู้ประสบผลสำเร็จในการบริหารและจัดการการเงินให้แก่นิสิตได้ศึกษาเรียนรู้ อาจกระตุ้น

การตระหนักถึงความสำคัญของการประหยัดและออมได้ เพราะการตระหนักเป็นการรับรู้ และเกิดจิตสำนึกถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อตนเอง ต่อกลุ่มคนหรือต่อสังคม อาจเป็นเหตุการณ์ที่สร้างความกังวลหรือความชื่นชม และในที่สุดอาจส่งผลถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคล กลุ่มคนหรือสังคมหรือไม่ก็ได้ (กรรณา วัชรระอำรงกุล. 2552)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เสนอหน่วยงานระดับภาควิชา คณะ และมหาวิทยาลัยให้มีการสนับสนุนทั้งในเรื่องของงบประมาณ เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมฯ และบรรจุอยู่ในกิจกรรมพัฒนา คุณธรรม และจริยธรรมของนิสิตเป็นประจำทุกภาคการเรียน

1.2 หากการดำเนินกิจกรรมฯ ที่ได้ปรับและทดลองใช้อย่างต่อเนื่องจนประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยจะจัดทำโครงการบริการวิชาการฝึกอบรมการส่งเสริมการประหยัดและออมแก่นิสิตนักศึกษาทั่วประเทศต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

2.1 มีการเปรียบเทียบพัฒนาการด้านทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออมระหว่าง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

2.2 เพิ่มกระบวนการมีส่วนร่วมของนิสิตในการกำหนดความต้องการในการจัดกิจกรรม อันจะก่อให้เกิดแนวโน้มการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมการประหยัดและออมมากขึ้น และอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรรณา วัชรระอำรงกุล. (2552). การสร้างแบบวัดความตระหนักรู้ต่อผลกระทบของสภาวะโลกร้อนสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผล การศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กลิ่น จันทะพอน. (2548). การพัฒนาการดำเนินกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาด้านเสริมสร้างความมีวินัยในตนเองของนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยสารพัดช่างชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ. การค้นคว้า อีสาระการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- กวิณดุฒิ กลิ่นไพฑูรย์. (2546). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ. (2549). ปัญญาชนสนใจการออม. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2549, จาก <http://www.gpf.or.th/download/tv/34.pdf>

- กุลิสรา กฤตวรกาญจน์. (2549). **การพัฒนาพฤติกรรมการออมในเยาวชนโดยใช้วิธีการสื่อสาร เพื่อการพัฒนา: กรณีศึกษาเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่**. ดุชนิพนธ์ศิลปศาสตร ดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้. ถ่ายเอกสาร.
- จงลักษณ์ คงแสง. (2546). **จิตลักษณะและปัจจัยสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประหยัด ของพยาบาลวิชาชีพ**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนาจ. (2549). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ: แอคทิฟพริ้นท์.
- ชนิดร์สรณ์ ตรวิทยาภูมิ. (2552). การสื่อสารสองทาง. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2552, จาก http://www.wijai48.com/utility/experiment_research.pdf
- นพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ. (2548). **การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพ ของผู้นำชุมชน ในการอนุรักษ์และพัฒนาศิลปกรรมท้องถิ่น อำเภอพระนครศรีอยุธยา**. วันที่สืบค้น 23 เมษายน 2553, จาก http://www.culture.go.th/research/center48_4.html
- มนัญญู ภูชลิบเงิน. (2547). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการประหยัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย**. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒน บริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2545). **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. กรุงเทพฯ: อักษรภาพิพัฒนา.
- สิทธิโชค วรรณสันติกุล. (2546). **จิตวิทยาสังคม: ทฤษฎีและการประยุกต์**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเดชั่น.
- สิทธิพงศ์ พรหมทอง. (2543). **พฤติกรรมการออมของครัวเรือนในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559): ฉบับสรุป**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิฟิค.
- สำเนียง พิมปัดชา. (2548). **การดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมด้านการประหยัด ทรัพย์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านดงสวนพัฒนา อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์**. การค้นคว้าอิสระศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- นัทย์รัตน์ มาประณีต. (2549). **ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการออมของนิสิตนักศึกษาในเขต กรุงเทพมหานคร**. ฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อัจฉรา ฝ่องอุดม. (2546). **พฤติกรรมการออมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- แอนนา เจริญรุ่งสกล. (2548). **การประเมินโครงการเสริมสร้างและพัฒนาค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการในโรงเรียนเทคนิคภูพานธุรกิจ**. ปริญญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ถ่ายเอกสาร.